Ds. Arjan van Groos (1962 - 2014)
Tekst: 1 Korinthiërs 6, 9 - 11
Ochtenddienst / middagdienst
Voorbereiding H. Avondmaal

Broeders en zusters, in deze dienst wil de Here ons laten zien hoe we onszelf moeten beproeven voor de viering van het Heilig Avondmaal dat we, zo de Here wil, volgende week met elkaar zullen vieren. Straks zal de Here u door de mond van zijn dienaar, begroeten met woorden van vrede en genade. En in aansluiting daarop zullen we de Here prijzen met ons lied door het zingen van Gezang 29 de verzen 1 en 4. Maar we zullen deze beginnen met zelf de Here te begroeten door Hem te belijden dat wij in alle dingen van Hem afhankelijk zijn. En uit eerbied voor de Here gaan we hierbij staan.

1. **Lied : Gezang 29 : 1 en 4**
2. **Lezing van de wet**
3. **Lied : Psalm 33 : 2 en 5 (zingen over hoe goed Gods recht is)**
4. **Gebed voor vergeving van de zonden en vernieuwing door de Heilige Geest**
5. **Schriftlezing : 1 Korinthiërs 11 : 17 - 34**
6. **Lied : Psalm 25 : 2 en 4** (over de Here die zondaars op de weg van het leven zet)
7. **Tekst : 1 Korinthiërs 11 : 27- 29**
8. **Lied : Gezang 25 : 1 en 2**
9. **Dankzegging en voorbede**
10. **Slotzang : Psalm 66 : 3 en 5** (waarin we met gaven in onze handen voor de Here komen)

Middagdienst

1. **Lied : Gezang 29 : 1 en 4**
2. **Gebed voor vergeving van de zonden en vernieuwing door de Heilige Geest**
3. **Schriftlezing : 1 Korinthiërs 11 : 17 – 34**
4. **Lied : Psalm 25 : 2 en 4** (over de Here die zondaars op de weg van het leven zet)
5. **Tekst : 1 Korinthiërs 11 : 27- 29**
6. **Lied : Gezang 3**
7. **Dankzegging en voorbede**

8. **Collecte**
9. **Slotzang : Psalm 66 : 3 en 5** (waarin we met gaven in onze handen voor de Here komen)

Geliefde gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, groot en klein,

Volgende week zondag zullen we, als de Here het wil, weer met elkaar het Heilig Avondmaal vieren. En deze dienst is u afgekondigd als een dienst van voorbereiding op die viering. Een dienst die staat in het kader van wat we noemen de zelfbeproeving. Ook het Avondmaalsformulier spreekt over voorbereiding op de viering van het avondmaal.

Als ik u nu zou vragen wat die zelfbeproeving inhoudt, dan zullen de meeste van u wel weten te vertellen wat het formulier daar over zegt. En als dat niet zo is, dan wordt het tijd dat u een keer echt meeleest als het formulier wordt meegelezen. Iets wat ik u toch zeer zou aanraden omdat het formulier ontzettend mooi geschreven is en heel veel troost biedt. Maar als ik u nu zou vragen om met een paar woorden aan te geven wat die zelfbeproeving inhoudt, wat zou u dan zeggen? Wat betekent voor u, uzelf beproeven? Als u dan nu aan een klein kind moet uitleggen wat zou u dat kind dan vertellen?

Er is op het punt van de zelfbeproeving in de gereformeerde gezindte veel verschil van visie. Er zijn gereformeerde kerken waar vele leden niet aan het avondmaal gaan. Omdat ze de toets van de zelfbeproeving niet kunnen doorstaan. Omdat ze in eigen ogen niet waardig zijn om het Avondmaal te vieren. Omdat er bijvoorbeeld nog te veel zonden in hun leven zijn. Omdat ze de Here nog niet voldoende dienen. Of omdat ze nog niet de kracht van de Heilige Geest in hun hart ervaren hebben. Hun zelfbeproeving leidt dus tot een negatieve uitslag.

Broeders en zusters ik wil u in deze dienst uitleggen hoe de Here wil dat wij ons voorbereiden op de viering van het Heilig Avondmaal.

Ik bedien u dus het Woord van de Here **over de zelfbeproeving.**

En we letten daarbij op drie dingen. Op de

1. **de wijze van de zelfbeproeving,**
2. **de uitkomst van de zelfbeproeving,**
3. **de ernst van de zelfbeproeving.**

We zullen dus eerst letten op de wijze van de zelfbeproeving. Wat is er in Korinthe aan de hand? Er is iets mis. En goed mis ook. Paulus spreekt er in vers 17 zijn afkeuring over uit. Want als de gemeente samenkomt is dat niet tot zegen, maar tot schade. De eer van de Here wordt aangetast, de gemeente van Jezus Christus wordt afgebroken en het geloof lijdt schade.

Dit komt omdat er verdeeldheid in de gemeente is. En dan niet over theologische kwesties. Paulus heeft het hier niet over de twisten die er ook wel zijn. Hij verwijt ze dat als ze samenkomen het niet het eten van de maaltijd des Heren is. Want bij het eten neemt ieder vooraf zijn eigen deel, zodat de een tekort komt en de ander meer dan overvloedig heeft. En dan vervolgt Paulus met de verwijtende vraag: hebt u dan geen huizen om te eten en te drinken?

Wat was daar nu precies aan de hand? Het is bekend dat in de vroege kerk zogenaamde liefdesmaaltijden werden gehouden. Wat men anders thuis als avondmaaltijd zou gebruiken, neemt men mee voor de gezamenlijke maaltijd. En men deelt met elkaar het meegebrachte eten. Doordat de rijken meer en rijker voedsel meebrachten dan de armen, ontstond er door het gezamenlijke genieten daarvan een soort gelijkheid en gemeenschapsgevoel.

Ook in Korinthe werden ook gezamenlijke maaltijden gehouden met aansluitend de viering van het Heilig Avondmaal. Maar daar was geen sprake meer van samen delen en oefenen van gemeenschap. Nee. De rijken wilden hun rijkdom niet delen met de armen. En wilden waarschijnlijk ook niet van het door de armen meegebrachte voedsel eten. Daarom ging het er aan toe als in een bedrijfs- of schoolkantine. Ieder eet zijn eigen brood en drinkt zijn eigen drinken. Weg gemeenschap! Weg de liefde voor de minder bedeelde broeder en zuster. Ten diepste tekenen voor het gebrekkige besef dat ze als kinderen van God leven van de genade en barmhartigheid van de Here.

Daarom zegt Paulus ook in vers 22: hebt u dan geen huizen om te eten en te drinken. Daarmee geeft hij aan: als u alleen maar naar de liefdemaaltijden komt om te eten en te drinken, dan kunt u beter thuis blijven. Want dat kan u thuis ook. Of, aldus Paulus, minacht u de gemeente van God zozeer, dat u de behoeftigen beschaamd maakt? Daarmee bedoelt Paulus: of komt u misschien met deze bedoeling: om met uw rijkdom op te scheppen. Om te laten zien hoe rijk u bent en hoe goed u het hebt. Om daarmee de armen zich nog ellendiger te laten voelen in hun armoede dan ze zich al voelen.

En dan gaat Paulus het hebben over het Heilig Avondmaal, zoals dat door de Here Jezus is ingesteld. “Want zelf heb ik bij overlevering van de Here ontvangen, wat ik u weer overgegeven heb, dat de Here Jezus in de nacht, waarin Hij werd overgeleverd, een brood nam, de dankzegging uitsprak, het brak en zei: Dit is mijn lichaam voor u, doet dit tot mijn gedachtenis. Evenzo ook de beker, nadat de maaltijd afgelopen was, en Hij zei: Deze beker is het nieuwe verbond in mijn bloed, doet dit zo dikwijls u die drinkt tot mijn gedachtenis. Want zo dikwijls u dit brood eet en de beker drinkt, verkondigt u de dood des Heren totdat Hij komt.”

Wat doet Paulus hier? Hij laat zien hoe onbeschaamd het is wat de rijken in Korinthe doen. Ze verkondigen door het Avondmaal te vieren de dood van de Here Jezus. En ze nemen daarbij de gaven van de Here Jezus aan uit zijn hand. Ze nemen het brood van Jezus Christus aan. Ze nemen de wijn van Jezus Christus aan. Maar hun eigen brood en hun eigen wijn willen ze niet delen, maar voor zichzelf houden. Ze willen wel van Jezus Christus ontvangen. Maar ze willen zelf niets afstaan. Schandalig.

Maar het is nog schandaliger als we kijken naar waar dat brood en die wijn voor staan. Want Christus deelt maar geen brood uit. Maar het kostbaarste dat Hij heeft. Zijn eigen lichaam. En Hij deelt maar geen wijn uit. Maar Hij geeft zijn eigen bloed weg. Zodat wij voedsel hebben voor onze zielen. Waar nog veel grotere honger en dorst is dan in onze lichamen.

Wie van het brood van Jezus eet en van de wijn van Jezus drinkt, verkondigt daarmee de dood van de Here Jezus. Sta stil bij het feit dat Jezus Christus zijn leven heeft gegeven voor ons. Tot onze redding. Zijn lichaam en zijn bloed zijn onze redding. En wie dat lichaam en dat bloed aanneemt, wordt daardoor persoonlijk verzekerd van Jezus Christus gaven.

Maar wie wil leven van Jezus Christus’ dood, die kan niet ondertussen zijn dagelijks brood en dagelijkse wijn voor zichzelf houden. Wie leeft van Jezus Christus’ liefde, die zal ook zelf liefde moeten bewijzen. En dat gebeurde dus niet in Korinthe.

Daarom vervolgt Paulus in vers 27 met de opmerking: “Wie dus op onwaardige wijze het brood eet of de beker des Heren drinkt, zal zich bezondigen aan het lichaam en bloed des Heren.” En nu moeten we goed opletten. Want we hebben het over de zelfbeproeving. Spreekt Paulus hier over het waard zijn om aan het Avondmaal te gaan?

Nee, Paulus spreekt niet over het waard zijn om aan het Avondmaal te gaan. Paulus spreekt hier over een waardige viering van het Avondmaal. Paulus zegt niet dat de rijken in de Korinthe het Avondmaal niet mogen vieren. Nee. Hij zegt dat ze het niet zó mogen vieren. Op deze mamanier. Door wel te willen delen in het grote geschenk van Jezus' lichaam en bloed en broeders en zusters die de Here Jezus hun gegeven heeft, niet te laten delen in hun aardse rijkdom. Wie zo weinig liefde voor zijn broeders en zusters heeft, maakt zich schuldig aan het lichaam en bloed des Heren. Ontheiligt het lichaam en bloed van de Here. Want hij heeft geen oog voor wat het zijn Heiland gekost heeft om ons zijn lichaam en bloed te kunnen geven. Die ziet niet dat Jezus uit liefde zijn lichaam en bloed aan het kruis overgegeven heeft in de dood.

Zelfbeproeving betekent dus niet nagaan of wij heilig genoeg geleefd hebben om avondmaal te mogen vieren. Nee. Zelfbeproeving betekent nagaan of we het Avondmaal op waardige wijze willen en kunnen vieren. In het besef dat we alleen van genade leven. Dus dat we van onszelf verloren zondaars zijn. En dat we alleen maar kunnen leven als we willen leven van Christus' lichaam en bloed. En dat we dan ook verlangen en ons ervoor inzetten om in dezelfde liefde te leven, waarmee onze Heiland ons liefheeft. Dat is de goede manier om onszelf te beproeven. Niet het beproeven van onszelf als mens. Maar het beproeven van ons geloof. Dat in de eerste plaats.

In de tweede plaats zullen we letten **op de uitkomst van de zelfbeproeving**. Waar moet de zelfbeproeving nu toe leiden? Paulus laat daar geen misverstand over bestaan. Het moet in ieder geval niet leiden tot wegblijven van het Avondmaal. Paulus zegt niet in vers 28: en als de zelfbeproeving positief uitvalt, dan mag u eten van het brood en drinken uit de beker. Nee. Paulus zegt: ieder beproeve zichzelf en ete dan van het brood en drinke uit de beker.

Mensen wekken weleens de indruk dat het vroom is om niet aan het Avondmaal te gaan. Paulus spreekt er zo in ieder geval niet over. Nee. De zelfbeproeving moet leiden tot viering van het Avondmaal. Zelfbeproeving is zoals we net al hebben gezien niet het nagaan of we goed genoeg geleefd hebben om aan het Avondmaal te gaan. Nee. De zelfbeproeving plaatst ons niet voor onszelf, maar plaatst ons voor God. Voor onze Heiland Jezus Christus.

Tegenover wie we nagaan wie Hij voor ons is. Zodat we bij onszelf nagaan of we echt onze redding buiten onszelf in de Here Jezus Christus zoeken en verlangen om in liefde

met God en onze naaste te leven. En als we tot de conclusie komen, dat we van Hem vervreemd zijn, dan moet de conclusie niet zijn dat we maar niet aan het Avondmaal gaan. Nee, dan moet de conclusie zijn dat we ons moeten bekeren. Dan moeten we ons omdraaien. Dan moeten we ons hart weer op de Here gaan richten en opnieuw met Hem beginnen. Door gebed, door Bijbel lezen, door weer aandachtig mee te doen aan de kerkdiensten en ook door het Avondmaal te gebruiken. Als we bij de zelfbeproeving tot de conclusie zijn gekomen dat we in onze zwakheid van God zijn afgedwaald, dan moeten we, om het met het formulier van de doop te zeggen, niet aan Gods genade wanhopen en al evenmin in de zonden blijven liggen. Want dat doe iemand in feite die niet aan het Avondmaal gaat. Die wanhoopt aan Gods genade. Maar we moeten er vast van verzekerd zijn, dat geen zwakheid of zonde, die nog tegen onze wil in ons overgebleven is, kan verhinderen, dat God ons in genade aanneemt en ons waardig keurt aan deze hemelse spijs en drank deel te hebben. Om het met het Avondmaalsformulier te zeggen.

Paulus zegt: ieder beproeve zichzelf en ete dan van het brood en drinke uit de beker. Een goede beproeving wil dus uitlopen op de viering van het Avondmaal. Dat in de tweede plaats.

In de derde plaats zullen we letten **op de ernst van de zelfbeproeving**. Betekent wat we in het tweede punt gezegd hebben nu dat we niet zo zwaar aan die zelfbeproeving hoeven te tillen? O, in onze oppervlakkigheid zouden we dat misschien wel willen denken. Maar dat is zeker niet de bedoeling. De zelfbeproeving is een ernstige zaak.

Want Paulus zegt: Want wie eet en drinkt, eet en drinkt tot zijn eigen oordeel als hij het lichaam niet onderscheidt. Eigenlijk staat het in de grondtekst nog scherper. Daar staat niet: eet en drinkt *tot zijn eigen oordeel*. Nee daar staat: eet zichzelf het oordeel. Het oordeel is lijdend voorwerp. Wie het lichaam niet onderscheidt, eet niet het lichaam van Jezus Christus. Waardoor hem verzekerd wordt dat hij vergeving ontvangt van zijn schulden en het eeuwige leven. Nee. In plaats van dat hij brood tot zich neemt, neemt hij het oordeel tot zich. Waardoor hem verzekerd wordt dat hij deel heeft aan de veroordeling en de eeuwige dood.

Dat gebeurt met ons als wij het lichaam niet onderscheiden. Daar bedoelt Paulus mee. Het lichaam van de Here Jezus Christus op zijn waarde schatten. Want dat gebeurde in Korinthe. De mensen aten het lichaam van de Here Jezus en dronken zijn bloed, alsof het gewoon brood en gewoon wijn was. Bedoeld om nieuwe krachten op te doen voor

het lichaam. Alsof het een gewoon avondmaal was, in plaats van een Heilig Avondmaal. En dat is het Heilig Avondmaal niet. Want u weet wel wat heilig betekent. Heilig betekent: apart gezet van en toegewijd aan. Het Heilig Avondmaal is apart gezet van de andere maaltijden die we kennen. En hij is niet bedoeld tot versterking van ons lichaam. Van ons lichamelijk leven. Maar een maaltijd tot versterking van onze geest. Van ons geestelijk leven.

En ten diepste is het Heilig Avondmaal gewijd aan onze God. Aan onze Heiland Jezus Christus. Want we verkondigen zijn dood. We verkondigen zijn liefde. We verkondigen dat Hij Zich liet boeien om ons in vrijheid te stellen. Dat Hij Zich liet bespotten, opdat wij nooit meer te schande zouden worden. Dat Hij Zich onschuldig ter dood liet veroordelen, opdat wij voor Gods rechtbank zouden vrijgesproken worden. Ja, dat Hij zijn lichaam aan het kruis liet spijkeren, om de akte van beschuldiging, die ellenlange lijst met al onze zonden, weg te doen door haar aan het kruis te nagelen. Waardoor Hij de vloek die op ons lag op Zich heeft genomen om ons met zijn zegen te vervullen. Ja, tot de allerdiepste verworpenheid en angst van de hel heeft Hij Zich met lichaam en ziel vernederd, opdat wij door God aangenomen en nooit meer door Hem verlaten zouden worden. En zo heeft Hij met zijn dood het nieuwe testament, het verbond van genade en verzoening voor eeuwig rechtskracht verleend.

En wie dat niet wil zien, waarderen en daarvoor danken, die moet maar geen Avondmaal vieren, want die eet dan geen brood en drinkt geen wijn, maar hij eet en drinkt het oordeel van God. Maar wie zichzelf beproeft en met al zijn zonden bij Jezus Christus zijn toevlucht zoekt, die moet zeker komen. Want voor zulke broers en zussen heeft de Here Jezus het Avondmaal ingesteld. Om hen te verzekeren van zijn genade en verzoening voor hun zonden.

Amen